

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
postmottak@kmd.dep.no

Oslo, 12. desember 2014

Høring – endringer i offentleglova – viderebruk av informasjon og gjennomføring av EUs endringsdirektiv til viderebruksdirektivet

Vi viser til høringsbrev av 14. oktober 2014.

1. Generelt

Norsk Redaktørforening (NR) har ved tidligere anledninger fremmet følgende prinsipielle synspunkter på tilgang til, bruk og gjenbruk av offentlige data:

- Offentlige data, inkludert rådata, skal være tilgjengelige for alle, så sant det ikke finnes hjemmel i eksisterende lovverk for å kunne unnta opplysninger.
- Offentlige data – inklusive metadata – skal gjøres tilgjengelige for allmennheten i de formater som finnes hos forvaltningen.
- Offentlige data skal som hovedregel kunne gjenbrukes uten restriksjoner
- Offentlige data skal som hovedregel være gratis, og eventuelle gebyrer skal kunne dekke kostnadene ved selve tilgjengeliggjøringen

Vi konstaterer at endringsdirektivet til viderebruksdirektivet, og departementets forslag til lovendringer i forbindelse med implementeringen, til en viss grad imøtekommer disse prinsippene.

2. De konkrete lovforslagene

a) Endringer i offentleglovas §8, fjerde ledd

NR støtter forslaget til endringer i offentleglovas §8, fjerde ledd. Det er viktig at det blir slått fast – slik EU-direktivet fremtvinger – at virksomheter utenfor offentleglovas område, men som omfattes av viderebruks-direktivet, ikke skal kunne kreve betalt for mer enn marginalkostnadene i forbindelse med formidling av informasjonen. Samtidig mener vi at lovendringen bør følges opp av enkelte endringer også i forskriften til offentleglova, og kommer tilbake til dette under punkt 3.

b) Endringer i offentleglova §8, femte ledd

Vi stiller oss derimot spørrende til forslaget til endringen i §8, femte ledd. Vi er enige med departementet i at direktivet gjør det nødvendig å endre lovteksten, og at dette også er riktig og formålstjenlig. Derimot mener vi det må være helt unødvendig å ta med forbeholdet ”så langt det er rimelig”. For det første er det vanskelig å se for seg i hvilke sammenhenger dette skulle virke

”urimelig”. Departementet viser til ”forretningshemmeligheter” som eksempel. Dersom det er begrunnelsen, så finnes det per i dag unntakshjemler i offentleglova for denne typen opplysninger. Vi mener det må være mer enn tilstrekkelig for de få mulige tilfellene dette skulle være aktuelt. Under enhver omstendighet er det etter vårt syn meget betenkelig å operere med en så vidt løs rettslig standard som ”rimelig” på et slikt område. Det kan åpne for tolkninger i svært mange retninger.

c) Nytt tredje ledd i offentleglovas §30

NR støtter i utgangspunktet forslaget til endring av offentleglovas § 30, tredje ledd. Tilgjengeliggjøring av dokumenter og metadata i maskinlesbar form er, som det fremgår av høringsnotatet, en viktig forutsetning for å kunne realisere de uttalte intensjoner med tilrettelegging for viderebruk av offentlige data. Samtidig er vi skeptiske til formuleringen av det forbeholdet som det, i følge høringsnotatet, er nødvendig å ta inn, med henvisning til personvern hensyn. Vi mener formuleringen «*dersom det er mogleg og føremålstjenleg*» er for løs og upresis. Dersom det er personvern hensyn som er det reelle vurderingstemaet, så kan formuleringen for eksempel være «*dersom det er mogleg og personvernomsyn ikkje er til hinder for det...*»

d) Offentlegforskrifta §4, syvende ledd:

NR har ingen merknader til forslaget til endringer i §4, syvende ledd i offentlegforskrifta. Vi støtter departementets syn på at det ikke bør være særlige unntak for ABM-sektorene når det gjelder beregningsmåter.

3. Betaling for eiendomsinformasjon

I forlengelsen av spørsmålet om endring av offentleglovas § 8 og offentlegforskriftas § 4, syvende ledd, melder spørsmålet om betaling for eiendomsinformasjon seg. Per i dag reguleres dette av offentlegforskriftas § 4, femte ledd:

«Det kan krevjast betaling for geodata (kart mv.) og eigeomsinformasjon. Betalingssatsane skal vere slik at inntektene ikkje overstig dei faktiske kostnadene ved innsamling, produksjon, reproduksjon og formidling av informasjon. Organ som har utarbeiding og utlevering av geodata eller eigeomsinformasjon som ei hovudoppgåve i si verksemd, kan likevel krevje betaling for informasjon etter fyrste punktum etter slik betalingssats at inntektene tilsvarar dei faktiske kostnadene ved innsamling, produksjon, reproduksjon og formidling av informasjon, med tillegg av ei rimeleg avkastning av investeringane.»

Vi mener det følger logisk av viderebruksdirektivets og endringsdirektivets bærende ide at det er vanskelig å opprettholde en situasjon hvor et statlig organ (Statens Kartverk) i realiteten opptrer som kommersiell aktør og selger informasjon til priser langt over det som ellers naturlig følger av viderebruksdirektivet, endringsdirektivet og prinsippene om marginalkostnad.

Etter vårt syn bør unntaket offentlegforskriftas § 4, femte ledd fjernes, og tilgjengeliggjøring av geodata og eiendomsinformasjon underlegges de samme prinsippene som gjelder for virksomheter som faller utenfor offentleglovas virkeområde, jfr forslaget til endringer i offentleglovas § 8, fjerde ledd.

Det er, slik vi ser det, åpenbart ulogisk at inntekter fra tilgjengeliggjøring av eiendomsdata skal inngå som en del av finansieringsgrunnlaget for *innsamling* av den type data som Statens Kartverk står ansvarlig for. Dersom vi tenker oss en situasjon hvor kostnadene knyttet til

innsamling, produksjon, reproduksjon og formidling av informasjon ble så høye at det ikke ville være interessant for noen å betale for disse dataene, så kunne det umulig medføre at staten lot være å samle inn de samme dataene. Tvert imot er det slik at den nevnte innsamling er en helt nødvendig del av samfunnets infrastruktur for å holde oversikt over og sørge for sikker informasjon om eiendommer og eiendomsomsetning. Vi viser til Statens Kartverks egen beskrivelse av sin virksomhet på Kartverkets hjemmesider:

«Kartverket har eit nasjonalt ansvar for geografisk informasjon, driftar det nasjonale eigedomsregisteret og tinglyser fast eigedom og andelar i burettslag. Som nasjonal geodatakoordinator leier og samordnar Kartverket arbeidet med den nasjonale geografiske infrastrukturen i Noreg.»

Det fremstår for oss som utenkelig at disse oppgavene ikke skulle bli gjennomført, som følge av at det ikke var et «marked» som var villige til å betale for tilgang til de samme dataene. Hvorvidt tinglysingsgebyrene, som er inntekter direkte knyttet til den funksjonen Kartverket har, skal inngå som en del av "inntektsgrunnlaget" for utarbeidelsen av kartdataene, fremstår mer som en akademisk diskusjon. Poenget er at Staten – uavhengig av hvordan man finansierer tjenesten – er nødt til å ha et system for registrering av eiendom i Norge. I tilknytning til utøvelsen av denne tjenesten tar Staten inn betydelig inntekter i form av gebyrer. De samme spesifikke inntektene kan ikke tas inn på annen måte. Da fremstår det som helt urimelig at disse inntektene ikke skal hensyntas, men at hele regningen for nødvendig innsamling av data skal veltes over på dem som i neste omgang ønsker å nyttiggjøre seg dataene.

4. Lisensordning for offentlige data

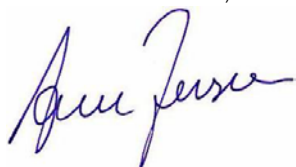
I høringsnotatet skriver departementet at man "vil evaluere bruken av NLOD i 2015, og det er derfor naturlig å be om høringsinstansene syn på fremtidig lisensieringsordninger for viderebruk av offentlig informasjon." Vi antar det innebærer at det vil bli rik anledning til å komme tilbake til disse spørsmålene i 2015. Fra NRs side vil vi på dette stadiet vise til den prosessen som lå til grunn for etableringen av Norsk Lisens for Offentlige Data (NLOD) i 2011, og medieorganisasjonenes høringsuttalelse av 15. august.

Med dette som bakteppe kan vi allerede nå antyde at vi vil spille inn merknader til punktene som gjelder:

- Navngivelse
- Misbruk
- Ansvarsfraskrivelse

Dette regner vi som sagt med at det vil bli anledning til å komme tilbake til.

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

generalsekretær